

Een veilig schoolklimaat voor iedereen

Hoe zorg je ervoor dat elke leerling én elk personeelslid zich veilig voelt op school? Daarover gaat de nieuwe wet Vrij en Veilig Onderwijs, die in 2026 van kracht wordt. Staatssecretaris Koen Becking (Funderend Onderwijs en Emancipatie) legt uit waarom deze wet nodig is en wat scholen alvast kunnen doen. Daarnaast vertelt Amina Saydali, directeur van Stichting School & Veiligheid, hoe scholen met hulp, tips en tools dit beleid kunnen vertalen naar de praktijk.

Tekst: Marco van den Berg

Een hele ruime meerderheid van de leerlingen en het personeel voelt zich veilig op school, weet staatssecretaris Becking. “Maar helaas geldt dit nog niet voor iedereen. Onveiligheid heeft vele gezichten. Het kan gaan om pesten of discriminatie. Maar ook om ongewenste opmerkingen of seksuele intimidatie. Met de wet krijgen scholen beter zicht op onveiligheid en kunnen zij leerlingen, ouders en personeel beter ondersteunen als ze onveiligheid ervaren.”

Het gaat niet om het stapelen van nieuwe verplichtingen, maar om een zorgvuldige balans tussen administratie en praktijk, legt hij uit. “We hebben naar een goede balans gezocht. Zodat de administratie scholen ook echt wat oplevert, en dat is een veiliger klimaat. Veel scholen zijn nu al goed bezig met de veiligheid. Zij zullen niet veel veranderingen merken. En scholen die nog flink aan de bak moeten, kunnen ondersteuning krijgen van Stichting School & Veiligheid.”

Koen Becking

Een belangrijk onderdeel van de wet is het verplicht registreren en soms ook melden van incidenten. De staatssecretaris: “We werken samen aan een cultuur waarin scholen open zijn over incidenten en onveiligheid. In zo’n cultuur is een school die zichtbaar werkt aan de veiligheid juist een goede school. Bovendien gaat het oordeel van de inspectie niet over het aantal

incidenten op een school, maar over de inspanningen van de school om incidenten te voorkomen en goed af te handelen.”

Ook vertrouwenspersonen en een stevige klachtenregeling zijn straks verplicht. Becking: “Met de vertrouwenspersoon zorgen we ervoor dat leerlingen, ouders en personeel laagdrempelig hulp en ondersteuning kunnen krijgen. Daarnaast moet er een goed proces zijn als zij een klacht hebben. Scholen kunnen leren van klachten, om het schoolklimaat en het onderwijs te verbeteren. Het begint met het gesprek op school. Komen klagers en scholen er samen toch niet uit, dan kunnen ze naar een landelijke klachtencommissie.”

De beoogde ingangsdatum van de wet is 1 augustus 2026, maar scholen hoeven daar niet op te wachten. “Scholen kunnen nu al incidenten registreren, vertrouwenspersonen aanwijzen en het veiligheidsbeleid evalueren. Ook kunnen ze zich bijvoorbeeld aansluiten bij een landelijke klachtencommissie. Daarvoor hoef je niet op de wet te wachten.”

Scholen gaan zelf over de manier waarop ze onderwijs geven, maar de overheid stelt de randvoorwaarden, aldus Becking: “Veiligheid is zo’n absolute voorwaarde. Voor leerlingen om goed te kunnen leren en voor leraren om goed les te kunnen geven. Wel hebben professionals een grote vrijheid om te kiezen voor maatregelen die passen bij de omstandigheden op hun school.”

Veiligheid in de praktijk

De nieuwe wet moet scholen niet opzadelen met nog meer papier, maar juist helpen om veiligheid in de praktijk te brengen, zegt Amina Saydali. Zij is directeur van Stichting School & Veiligheid, al meer dan tien jaar de landelijke expertorganisatie op het gebied van sociale veiligheid op scholen. School & Veiligheid ondersteunt scholen met kennis, instrumenten en advies. “Veiligheid mag nooit alleen een papieren werkelijkheid zijn”, benadrukt Saydali. “Het gaat erom dat leerlingen en personeel het ook echt voelen in hun dagelijkse schoolleven.”

Een belangrijk hulpmiddel daarbij is het digitale veiligheidsplan. Veel scholen gebruiken dat inmiddels. Dat instrument wordt aangepast zodat het straks aansluit op de nieuwe wettelijke eisen, zoals de verplichte jaarlijkse evaluatie van het veiligheidsbeleid. “We willen scholen niet alleen helpen met voldoen aan de regels, maar vooral ook met het levend maken van beleid in de klas en in het team”, zegt Saydali.

Ze wijst erop dat de uitdagingen in de afgelopen jaren zijn veranderd. Waar veiligheid vroeger vooral draaide om wat er in de klas of op het schoolplein gebeurde,

Amina Saydali

speelt nu ook de online wereld een grote rol. “Onveilig gedrag in appgroepen of op sociale media werkt vaak direct door in de school. Daarom hebben we een stappenplan online gedrag ontwikkeld, zodat scholen weten hoe ze kunnen handelen als dit speelt.”

Nieuwe verplichtingen, zoals incidentregistratie en een interne én externe vertrouwenspersoon, hoeven geen extra last te worden. “Het gaat er niet om lijstjes bij te houden, maar om te leren van incidenten. Registratie is pas zinvol als je er samen als team van leert: hoe hebben we gehandeld, wat kan beter? En een vertrouwenspersoon kan alleen waardevol zijn als leerlingen, ouders en medewerkers ook echt weten dat ze er terecht kunnen.”

Een sterke en veilige schoolgemeenschap begint met respectvolle, vertrouwensvolle relaties tussen leraren, leerlingen, ouders en personeel, met een gedeelde sociale norm, weet Saydali. “Als schoolteam moet je dat gesprek voeren en samen uitdragen. Pas dan kan een leerling merken dat de school een veilige plek is.” Scholen hoeven daar niet alleen in te staan. Het Adviespunt van School & Veiligheid is dagelijks bereikbaar voor vragen, groot of klein. “Van een korte check tot uitgebreid meedenken over een proces. Wij zijn er om scholen te ondersteunen, zodat veiligheid niet alleen op papier staat, maar echt voelbaar wordt in de school en leerlingen tot leren kunnen komen.”

Meer informatie: www.schoolenveiligheid.nl/thema/wet-vrij-en-veilig-onderwijs of scan de QR-code.

